

Ni Dubrovčani danas nažalost ne žive s Gradom kako je to bilo prije dvadeset ili pedeset godina

Razgovarao: Anton Hauswitschka

Najvažnija tema ovih dana u Dubrovniku je nova UNESCO-ova buffer zona. Građani se boje da će tako veliko područje, a neki kažu da je jedno od najvećih, ako ne i najveće na svijetu, u potpunosti zaustaviti razvoj grada. Trebaju li se plašiti toga?

Dubrovčani nemaju nikakvog razloga za brigu. Potrebno je objasniti koncept kontaktnih zona koji uvodimo i u naše zakonodavstvo. Dakle, režim zaštite koji vrijedi samo za zaštićeno područje razlikuje se od režima koji se odnosi na kontaktnu zonu. To ne znači da sve što je u njoj automatski postaje spomenička cjelina, a urbanisti i prostorni planeri njezine će karakteristike unijeti u prostorno-plansku dokumentaciju. Stoga, neće trebati posebna dozvola konzervatorskog odjela za svaki zahvat.

Hoće li se primejrice na području Gruža zbog buffer zone morati revidirati prostornim planovima predviđeni projekti poput onih u bivšoj Remizi ili Radeljeviću?

Ne mogu licitirati, niti mogu znati kako će se odgovorni za prostorno planiranje u Dubrovniku odnositi prema tim konkretnim projektima. No treba vrlo jasno reći da je glavni i najvrjedniji resurs koji Dubrovnik ima zaštićena povijesna cjelina i njezina kulturna baština. Naša iznimna baština je ono na čemu se temelji razvoj Grada i svi koji žive i posluju u Dubrovniku moraju pokazati visoku razinu odgovornosti pri čuvanju tog dobra. To je ključno! Ponavljam, ništa se radikalno neće izmijeniti proširenjem kontaktnih zona.

Mani Gotovac se prije desetak dana u razgovoru za Dubrovački vjesnik zapitala za koju publiku se danas pripremaju Dubrovačke ljetne igre te ustvrdila da su Igre po

svojoj strukturi zastarjele. Kako Vi gledate na to?

Ne bih olako pristala na takve kvalifikacije. Igre imaju svoju evoluciju kroz desetljeća, no ja bih radije razgovarala o onome što je pred nama. Iznimno sam zadovoljna kako je nova intendantica Dora Ruždjak Podolski, po meni vrlo hrabro, pristupila ovogodišnjem programu i uopće razvoju Festivala. Napomenut ću da smo samo dva mjeseca nakon njezina imenovanja imali gotovo kompletan program, ali i financijsku strukturu za razliku od njenog prethodnika koji nas je lani još u svibnju i lipnju iznenađivao promjenama. U Igre je došla svježja energija, a intendantica i njezini suradnici otvaraju suradnju s drugim europskih festivalima i institucijama EU. Samo

u nekoliko mjeseci pripremili su projekt i povukli su sredstva iz programa Kreativna Europa te se okrenuli mladima. Jako mi je drago da su prepoznali jedan od prioriteta Ministarstva kulture, a to je privlačenje publike. Stoga mislim da taj vječni sukob „za koga se Igre rade, za Dubrovčane ili turiste“ nema smisla. Kvalitetna izvedba privlači sve. Jedino je važno da program bude dobar i da korespondira sa sadašnjim vremenom, a sigurna sam da će u sljedećim godinama s ekipom koja ih sada vodi Igre vidjeti ubrzani razvoj prema suvremenom europskom festivalu.

No činjenica je da Igre više ne 'žive' u Gradu kao prije, kad su se ovdje predstave pripremale od početka. Sada dolaze u Dubrovnik kao skoro go-

Baština je ono na čemu se temelji razvoj Grada i svi koji žive i posluju u Dubrovniku moraju pokazati visoku razinu odgovornosti - poručuje ministrica kulture

tov proizvod. Je li to neminovnost modernog vremena?

Budimo iskreni, ni građani danas nažalost ne žive s Gradom kao prije dvadeset ili pedeset godina. Kako o tome danas uopće možemo razgovarati kada se način života i struktura stanovništva u staroj gradskoj jezgri potpuno promijenila. Isto je tako jasno da cijene smještaja i ne dopuštaju koncept produkcije kakav smo poznavali ranije. Ipak, i u tim uvjetima, očuvan je koncept festivalskog ansambla i oču-

vat će se i ubuduće, ali uz puno veću okrenutost koprodukcijama. Najvažnije je da se publici, Dubrovčanima i njihovim gostima za koje se nadam da će češće dolaziti i zbog Festivala, osigura najkvalitetnije iz hrvatske i međunarodne produkcije.

U posljednje vrijeme se gradske javne ustanove u kulturi, a prije svih Igre, nekoliko puta s govornice Gradskog vijeća prozvalo da ne vraćaju zajednici dovoljno u odnosu na novac koji se za njih izdvaja. Što kažete na to?

Ne znam na što konkretno mislite, no takvo nešto može reći samo onaj tko ne participira u kulturi i o tome ništa ne zna.

Je li kultura, ne samo u Dubrovniku nego u cijeloj Hrvatskoj, birokratizirana ili jača antiintelektualna i antikulturalna klima, kao što neki smatraju?

U svim područjima kulture, od kazališta preko muzeja do knjižnica, imamo rast posjeta. Jako puno ljudi participira u kulturi, pokreću se novi projekti i manifestacije i jako puno se radi. Ustanove se otvaraju publici, a Ministarstvo financira programe i u lokalnim zajednicama. Trudimo se osiguravati sve bolje uvjete za rad, a iduću godinu planiramo cjelovitu reformu sustava financiranja i daljnje povećanje proračuna za kulturu koja je iznimno važna za naciju, jednako kao i obrazovanje. Stoga se svako ulaganje u kulturu višekratno vrati. Istina, postoje neki glasni pojedinci koji žele dovesti u pitanje opravdanost ulaganja u kulturu, no to je toliko besmisleno da na to ne treba trošiti riječi.

Suglasit ćemo se da kultura nigdje, pa ni u Hrvatskoj nije, niti može biti, samoodrživa.

Naravno da ne može. O samoodrživosti kulture brojčano malog naroda može govoriti samo netko o ekonomiji kulture ništa ne zna. A s takvima ne treba ulaziti u polemike.

Najavljujete izmjene zakona o financiranju, upravljanju i odlučivanju na području kulture. Što će to konkretno značiti za Dubrovačke ljetne igre, dubrovački teatar ili orkestar koji bez proračuna ne mogu preživjeti.

Naš smo mandat podijelili u nekoliko faza. U prvoj smo pripremili paket zakona o arhivima, muzejima i knjižnicama, a sada idemo sa zakonima o umjetnicima i kazalištu. Nakon toga pripremit ćemo reformu sustava financiranja i odlučivanja. Postojeći model naslijedili smo iz doba SIZ-ova za kulturu koji se tek malo izmijenio, pa ga treba prilagoditi današnjim potrebama i načinu kako se danas realiziraju kulturni projekti. Željeli bismo osigurati i višegodišnje financiranje za javne ustanove te manifestacije i projekte koje se događaju u kontinuitetu. Za ustanove želimo uvesti programsko financiranje, čime ćemo napustiti socijalističku podjelu na „hladni pogon“ i program. Takva reforma trebat će prijelazno razdoblje od dvije do tri godine, no već danas veliki dio kulturnog sektora koji nije vezan za proračunsko financiranje tako funkcionira.

Kako će to izgledati na lokalnoj razini?

Neće biti radikalnih promjena. Ono dobro treba zadržati, a ispraviti ono što ne valja. Naime, u programsko financiranje ući će i plaće, kao i troškovi u funkciji programa. Ključno je da se produlji ciklus planiranja pa će se tako znati s kojim se sredstvi-

FOTO: TONČI PALZIBAT / HANZA MEDIA

ma raspolaze u trogodišnjem razdoblju. Odmah nakon što sam preuzela Ministarstvo, pokazala sam da se financijski plan za sljedeću godinu može napraviti prije završetka tekuće godine, no nažalost mnogi gradovi i županije, a prije mene to je bila praksa i u Ministarstvu kulture, čekali su za to ožujak ili travanj kad se već daleko moralo odmaknuti s realizacijom projekata za tu godinu. Tako je nemoguće raditi i planirati. Također bismo željeli dati puno veće ovlasti, ali i odgovornost, onima koji vode ustanove, pa i u smislu nagrađivanja onih koji više doprinose u odnosu na one koji to rade manje. To je model uobičajen u Europi, samo ga treba dobro pripremiti i prilagoditi našim potrebama, tradiciji i navikama.

Poručili ste kako ne podržavate, posebno na lokalnim razinama, da se za ravnatelje javnih ustanova u kulturi imenuju ljudi koji nemaju vezu s tim sustavom. Kako ćete to promijeniti? Evo, i u Dubrovniku se 'rasteže' natječaj za ravnatelja KMD-a, a treba se prisjetiti i krize u kojoj se našao i Lindo.

Puno putujem po Hrvatskoj i poznajem veći-

nu ravnatelja ustanova u kulturi; mogu reći da su to stručni ljudi vezani za kulturu koji su se dokazali u poslu. No ima i situacija kada se lokalna politika umiješa i imenuje ljude po drugim kriterijima, što nije dobro. Moraju se birati najstručniji koji će tu javnu uslugu pružati na najkvalitetniji način. Činjenica je da imamo krizu upravljanja na svim razinama jer je na ravnateljima velika odgovornost, a imaju relativno niske plate i ograničene ovlasti. Uz to, uz ovaj okoštali sustav nemaju gotovo nikakvu slobodu u izboru suradnika. Sve to dovodi do toga da je teško naći kandidate za čelna mjesta u kulturi koji su se spremni s tim izazovima uhvatiti ukoštac. To treba mijenjati.

Za jesen ste najavili i reviziju zakonodavstva vezanog uz status umjetnika i obavljanja umjetničke djelatnosti. Što će se njima promijeniti?

Postojeći zakon još je jedan u nizu onih koji konceptijski datiraju od prije devedesete godine prošlog stoljeća. Želimo precizno definirati obavljanje umjetničke djelatnosti jer to je temelj za redefiniciju poreznog tretmana kulture. Nedavna

studija koju smo naručili pokazala je mnoge nelogičnosti u sustavu koje treba mijenjati. Važno je i da novi zakon prepoznaje nove načine obavljanja djelatnosti. Prije ste tražili stalno zaposlenje ili u manjem postotku bili samostalni umjetnik, no

mostalnu djelatnost, ne biste mogli ispunjavati obveze prema državi, a s druge strane ne javljate se na Zavod za zapošljavanje jer se ne osjećate nezaposlenima. Ti umjetnici godinama nakon završetka studija rade iznimno kreativne poslove, razvijaju

te rada i mirovinskog sustava osmisliti model koji će omogućiti poticaje mladim ljudima upravo u tim prvim godinama kada se tek afirmiraju.

Nedavno ste rekli da mediji slabo prate kulturu i da je to jedan od razloga manjeg ulaganja u nju. Je li problem u medijima ili možda u kulturi?

To sam rekla na skupu na kojem se raspravljalo o sponzoriranju i ulaganju u kulturu, a izjava je temeljena i na konzultacijama koje vodimo s velikim hrvatskim tvrtkama koje ulažu u kulturu. Pitali smo ih što treba poboljšati da bi kultura njima bila zanimljivija za ulaganje, a oni su istaknuli, između ostalog, bolju vidljivost vrijednih kulturnih projekata. Analizirajući nacionalne i lokalne medije, moram priznati da lokalni mediji, kako tiskana, tako i elektronička izdanja, još jako aktivno prate sva kulturna događanja. Treba ih pohvaliti za razliku od nekih nacionalnih medija koji su se sveli, usudila bih se reći, na skoro marginalno praćenje kulture. Išezla je kritika, a to nije dobro jer moramo imati i takav sustav vrednovanja.

Njavili ste i novi Zakon o medijima te ka-

ko se razmatraju različiti modeli indirektnih i direktnih potpora. Jesmo li nešto bliže tom novom zakonu?

Radimo na tome, no uzelo nam je više vremena jer se u međuvremenu promijenio zakonski okvir za strateško planiranje. Pripremamo sažeti dokument medijske strategije koji ćemo najesen staviti na raspravu, a paralelno smo počeli raditi na izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkim medijima jer je u tijeku i izglasavanje nove EU direktive. U idućoj godini očekujemo rad na novom Zakonu o medijima kao krovnom zakonu jer je postojeći doista zastario. Ima razmišljanja da treba objediniti Zakon o medijima i Zakon o elektroničkim medijima, o čemu ćemo ovu jesen voditi jako puno rasprava. Krajem iduće godine očekujem da taj paket zakona krene u proceduru.

Mogu li se možda već sada nazrijeti neka konkretna rješenja, posebice oko financiranja?

Jasno je da moramo čuvati postojeći model potpore elektroničkim medijima, no činjenica je da smo tiskana izdanja potpuno zanemarili. U skupini koja priprema nacrt medijske strategije radi i nekoliko predstavnika tiskanih medija pa smo taj problem dobro analizirali. Naime, dogodila se erozija oglašavanja u tiskanim medijima, a počela je i u nacionalnim elektroničkim medijima, u korist velikih platformi poput Googlea, Facebooka i sličnih društvenih mreža. To je globalna pojava koja je jednim dijelom inspirirala i rješenja iz nove Direktive o autorskim pravima o kojoj se prošlog tjedna puno govorilo i u Europskom parlamentu, ali i u medijima. Uslijedile su nevjerojatne reakcije koje pokazuju razmjere nerazumijevanja. Ako ne zaštitimo autorska prava onih koji stvaraju sadržaje u kulturi i medijima, neće biti moguće financirati njihov rad. Upravo zato što nudi i takve sadržaje, npr. Google zaraduje prodajući oglašivački prostor. Prihodi od oglašivača, umjesto da odlaze onima koji te sadržaje stvaraju i u zemlje u kojima se oni konzumiraju, odlaze tamo gdje su sjedišta tih platformi. suočavamo se s dilemom kako zaštititi kulturni i kreativni rad u digitalnom vremenu u kojem vlada percepcija da sve mora biti besplatno samo zato jer je dostupno.

Novi Zakon o audiovizualnim djelatnostima pojačao je potpore stranim koprodukcijama. Pa gdje je onda zapelo snimanje James Bonda u Dubrovniku?

Povećali smo potpore s 20 na 25 posto s time da se one mogu dodatno pojačati na 30 posto ako se snima u nerazvijenim područjima Hrvatske. Taj je posao iznimno osjetljiv na svaki postotak poticaja, no nama je važan kontinuirani rast jer se sve više naših građana zapošljava u tom sektoru i od toga živi. U ovom trenutku procjenjujemo da oko 1500 ljudi u različitim angažmanima radi na tim produkcijama. Što se tiče snimanja pojedinih filmova, znate i sami da je to uvijek tajna, a i ugovori su tu vrlo strogi. I snimanje Mamme Mije dugo se držalo u tajnosti, a takva pravila vrijede i za druge poznate projekte.

danas je veliki broj kreativaca koji rade više poslova istovremeno ili se samozapošljavaju u kulturnoj i kreativnoj industriji. Oni danas jako teško nalaze pravni okvir djelovanja. Po sadašnjim propisima, ako biste registrirali sa-

uspješne karijere, a nalaze se u nekakvom međuprostoru. Uz napore koje ova Vlada ulaže u povećavanje zaposlenosti i osiguravanje perspektive u Hrvatskoj, i mi ćemo revizijom propisa u bliskoj suradnji s Ministarstvima financija